

TARİH: 8.9.1987

"TKP'DİN SESİ RADYOSU" NUN GÜNLÜK YAYIN PROGRAMI:

Haberler:

Yazan: Yavuz

Spikerler: Yavuz-Sinem

1. Didar Wensey'un joplanarak öldürülmesi tepkiyle karşılanıyor.
2. Cinderuk partisinin genel başkanlığını bıraktığını açıkladı.
3. Üzal hükümetinin Güney doğu bölgesinde görevlendirdiği özel hare-
4. kat timleri Kürt köylerine kurşun yağdırdı.
5. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü uzmanı Hans Hayno
6. Aepitz, Sovyetler Birliği ile Batı arasında yapılacak bir silah-
7. sızlanma anlaşmasının Türkiye'nin stratejik önemini azaltacağını
8. öne sürerek, AET üyesi bir Türkiye'nin Nato'nun Ortadoğu'ya uza-
9. nan önemli bir parçası olması gerektiğini söyledi.
10. 12 Eylül darbesinin 7. yılı yaklaşırken, yurtdışında bir çok ülke
11. de göçmen işçilerimiz, politik göçmenlerimiz Türkiye tarihinin
12. bu en karanlık dönemini protesto etmeye hazırlanıyorlar.
13. 6 Amerikan mayın tarama gemisi daha Basra körfezine gitmek üzere
14. yola çıktı.
15. İspanya'da yayınlanan "El Pais" gazetesi, hükümetin, İspanya'da
16. bulunan Amerikan üslerine ilişkin anlaşmayı feshetmek istediğini
17. bildirdi.
18. Şili'de askeri cunta Sosyalist parti eski senatörü Erih Şanke'yi
19. sınır dışı etti.
20. Filipinler'de Senato'ya bağlı Savunma komisyonu, 28 ağustos darbe
21. girişimini soruşturmaya başladı.
22. Arjantin'de hafta sonunda yapılan parlamento ve yerel seçimlerde
23. iktidardaki "adikal Vatandaş Birliği" partisi oy kaybına uğradı.
24. G. Kore'nin liman kenti Ulsan'da 10 bin tersane işçisi oturma gre-
25. vi yaptı.

GÜNÜN YORUMU:

Yazan: Kemal

Spiker: Yavuz

Başlığı: "Referandumun ardından

Konusu:

Y A Z I L A R:

Yazan:

Spiker:

1. TDOO programı
2. Günün yorumu
3. Sovyet ülkesi Sovyet yaşamı programı

Salı

8.9.87

Bu yayıyınızda, önce TDOO programımızı ve " Referandum⁴un ardından " başlıklı günün yorumunu sunacağız. Daha sonra, Sovyet yaşamı Sovyet ülkesi prorgmamızı dinleyebilirsiniz. *Ama önce kısa bir duyurumuz var:*

-Değerli dinleyiciler, 10 Eylül, Türkiye komünistin partisinin 67. kuruluş yıldönümü. 10 Eylül günü, TKP MK genel sekreteri ^{II} Haydar Kutlu yoldaş radyomuzdan sizlere seslenecek. ^Radyomuzun başında ~~olacak.~~ ~~10 Eylül günün~~ 10 Eylül günü, TKP Genel sekreteri ^{II} Haydar kutlu yoldaş dinlemek üzere radyonuzun başında olmanızı bekliyoruz.

TÜRKİYE SOSYAL FAZLAŞTIRMA VAKFI

1

8.9.87

isteyen

--- Cezavlerindeki insanlıkdışı koşulların düzeltilmesini ~~istemek~~ ve bunu bir dilekçeyle meclis başkanlığında iletmek ~~istek~~ amaç¹nda olan tutuklu yakını Didar Şensoy'un coplanarak ~~vahşice~~ öldürülmesi ülke çapında tepkiyle karşılanmaya devam ediyor. Binlerce ilerici, yurtsever, demokratik katıldığı bir ~~senaryo~~ törenle İstanbul'da toprağa verilen Didar Şensoy'un ölümüne yalaçanlar ise hala ellerini kollarını sallayarak dolaşıyor. Şu ana kadar ne savcılık, ne de bakanlık yetkilileri tarafından, soruşturma açıldığına dair bir açıklama yapılmadı. Didar Şensoy'un öldürülmesini protesto eden ve aralarında Aziz Nesin, Zülfü Livaneli ve Yaşar Kemal'in de bulunduğu bir grup aydın, sorumluların bulunmasını istedi.

Bilindigi gibi,

~~Bilindiği gibi Didar Şensoy'un~~ Aynı zamanda İnsan Hakları Derneği'nin

2

onur kumulu dyes:

98 kurucusu arasında bulunan ve derneğin yöneticilerinden olan Didar Şensoy'un cenazesi 5 bini aşkın yurtseverin katıldığı bir törenle toprağa verilmişti. İstanbul Emniyet Müdürü Ünal Erkan'ın bizzat tehdit ederek önlemeye kalkıştığı cenaze töreninde binlerce insan tehditlere aldırmadan Şişli Camiinden Feriköy mezarlığına kadar yürüdü, "Ölmeyenacağız, hesabını soracağız, zindanlar boşalsın genel af" sloganlarını atıyorlardı. ~~Genel af~~ Cenaze töreninde bir çok tanınmış yazar ve sanatçı da yer aldı.

--- Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, partisinin genel başkanlığı görevini bıraktığını açıkladı. Cindoruk, partisinin yetkili kurullarına istifasını bildirdiğini ve 24 Eylül günü DYP'nin olağanüstü genel kurulunda yeni bir genel başkanın seçileceğini belirterek "hepimizin teklifi sayın Süleyman Demirel'in genel başkan olmasıdır" dedi. Bilindiği gibi Cindoruk, 8 Eylül günü istifa edeceğini açıklamıştı. DYP' Genel Başkanlığın ~~geleceği~~ geleceği belirtilen Süleyman Demirel hakkındaki ~~yasa~~ siyaset yasağı 6 Eylül günü yapılan halkoylamasında evet oylarının çokluğu sonucu kalkmıştı.

Öte yandan hakkındaki siyaset yasağının kalkmış olduğu öteki yasaklı lider Bülent Ecevit'in de önümüzdeki günlerde Demokratik

Sol Parti Genel Başkanlığına gelmesinin beklendiği bildiriliyor.

Hakklarında 10 ve 5 yıllık siyaset yasağı bulunan eski Adalet Partisi yöneticileri Doğru Yol Partisi'nde saflarında faaliyete katılırken, SHP üyesi olan/bir çok yasaklı eski CHP yöneticisi de yönetim kademelerine seçilme ve parlamentoya girebilme hakkına kavuşmuş oluyorlar.

Başbakan Turgut Özal'ın yasaklı siyasiler arasında gösterdiği Milli Selamet Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan hakkında dava daha önce açılmış olan dava beraatle sonuçlandığı için hiçbir kısıtlaması bulunmuyor. Ancak Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, "silahlı çete kurarak katliamlar ve terör eylemleri yaptırmak" suçlarından 11 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmış bulunuyor.

5

--- Özal hükümetinin Güneydoğu bölgesinde görevlendirdiği özel hareket timleri Kürt köylülerine kurşun yağdırdı. Mardin'in ^Kuziltepe ilçesine bağlı Akdoğan köyü Büyükboğazlı mezrasına ~~baskın~~ baskın düzenleyen ~~ve~~ yerel giysiler içindeki özel hareket timleri Kürt köylülerine ~~xxx~~ yaylın ateşi açtılar. Sabri Karatay adlı Kürt köylüsü, olay yerinden çocuklarını kaçırmaya çalışırken vurularak ~~can~~ verdi. Bir çok ~~kişinin~~ köylünün yaralandığı saldırı ardından 7 Kürt köylüsü ~~da~~ hiçbir gerekçe gösterilmeden gözaltına alındı. Baskın ~~hükümetxxxxx~~ kamuoyunda tepkiyle karşılandı.

--- merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü uzmanı Hans Hayno Kopitz, Sovyetler Birliği ile Batı arasında yapılacak bir silahsızlanma anlaşmasının Türkiye'nin stratejik önemini azaltacağını öne sürerek, AET üyesi bir türkiyenin NATO'nun Ortadoğu'ya uzanan önemli bir parça olması gerektiğini söyledi. Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin Ortadoğu ve Basra Körfezi bölgelerinde Batının çıkarlarını koruyacak bir ülke olması gerektiğini iddia eden Kopitz şunları söyledi: "ABD, Sovyet aleyhtarlığını yumuşatırsa, Türkiye'nin önemi azalabilir. Ancak asıl önemli olan Türkiye'nin potansiyel bir caydırıcı güç olarak oynayacağı roldür. Bu nedenle de önümüzdeki 10-15 yıl içinde Türkiye'nin Kuveyt ve diğer Körfez ülkeleri arasında geliştirilecek

7

bağlar önem kazanacaktır. Türkiye bir NATO üyesi olarak Körfez bölgesinde, NATO adına hareket etme potansiyeli kazanabilir."

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

mirat

8

--- 12 Eylül Askeri darbesinin 7.yılı yaklaşırken, yurtdışında bir çok ülkede göçmen işçilerimiz, politik göçmenlerimiz Türkiye tarihinin bu en karanlık dönemini protesto etmeye hazırlanıyorlar. Federal Almanya'da Birlik Yolu, DİBAF, Gerçek Avrupa Dayanışma Komitesi, KKDK, KOMKAR ve KURDKOM ortak bir bildiri yayınlayarak 12 Eylül'ün yıldönümünde Hamburg, Düsseldorf ve Nürnberg'deki Türkiye başkonsolosluklarında önünde protesto ^{çaylenken} düzenleneceğini açıkladılar. ~~Türkiyeli~~ ve Kürt göçmen işçilerin örgütlerinin ortak çağrısında eylemlerin tüm demokratik kişi ve kuruluşlarca da desteklenmesi istendi.

Yine Federal Almanya'da, bir süre önce birleşme kararı alan ve birlik çalışmalarını sürdüren FİDEF ile DİBAF ortak bir bildiri yayınladılar. Göçmen işçilere seslenen bildirinin bir bölümünde şunlar

vurgulanıyor:"Ülkemizle övünebilmek bizim de hakkımız değil mi? Yurtdışında , ülkemizle gurur duyarak, başımız dik, alnımız açık dolaşmak istemez miyiz? Ama, Türkiye'deki durum buna elvermiyor. Türkiye'de demokrasi için mücadele edenleri destekleyelim. Ülkemizde olup bitenlere karşı daha duyarlı olalım. Yasaklara karşı çıkalım. Bizim ülkemizde de ~~insan haklarına~~ düşünce ve inanç özgürlüğü olsun. İnsan haklarına saygı gösterilsin. Kürt halkının varlığı kabul edilsin. 12 Eylül'ün 7.yılında zorbalığa karşı çıkalım, elele verip demokrasinin zafer kazanmasını sağlayalım."

 ~~D.D. 12 Eylül'ün yıldönümü nedeniyle Batı Avrupa'nın değişik ülke ve kentlerinde de geniş çaplı protesto eylemleri hazırlanıyor. Bu protesto eylemleri için ~~değişik~~ farklı sol parti~~

~~ek-1~~

120 bin Türk ve Kürt göçmen işçisinin yaşadığı D.d./ Batı Berlin'de de 12 Eylül'ün protestoları eylemleri bir çok göçmen işçi örgütünün ve alman kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilecek. Demokratik Birlik Komitesi adı altında eylem birliği yapan altı örgüt: Türkiyeliler Merkezi, Kürdistan İşçi Derneği, Birlik Yolu, ~~Kürtler~~ Kültür Merkezi, DİBAF ve KKDK, 12 Eylül'ü protesto için iki etkinlik düzenlemiş bulunuyorlar. 11 Eylül akşamı Batı Berlin'in ünlü Yıkık Kilise'sinin önünde toplanacak olan Türkiyeli ve Alman demokratlar , üzerinden yedi yıl geçmiş olmasına rağmen, 12 Eylül darbesinden bu yana Türkiye'de demokrasinin olmadığına dikkat çekecekler. Bu eylemi düzenleyen aynı 6 örgüt, 12 Eylül cumartesi günü Kürdistan İşçi Derneği

salonunda bir açık oturum düzenleyecekler. "12 Eylül'ün yedinci yılında Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda durum ve çıkış yolu" konulu açık oturuma, konuşmacı olarak ~~gazeteci~~ yazar Ömer Polat, Töb-Der Genel sekreteri Kemal Uzun, gazeteci Ahmet Karam, ve Sertaç Bucak katılıyor. *Açık oturumun sunucusu Sileyman Östünç önekeci.*

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

D. D. 12 Eylül'ün yoldönümü¹² nedeniyle Batı Avrupa'nın değişik
ülke ve kentlerinde de geniş çaplı protesto eylemleri hazırlanıyor.
Bu protesto eylemleri için farklı sol parti

ve gruplar çeşitli destek çağrıları yapmış bulunuyorlar. Türkiye
Komünist Partisi'nin yurtdışı parti örgütleri de 12 Eylül'ü protesto
için düzenlenecek bütünseylemleri aktif olarak desteklediğini duyuru-
yor

~~xxxxxx~~

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU

--- 6 Amerikan mayın tarana gemisi daha Basra Körfezi'ne gitmek üzere yola çıktı. Gemilerden üçü Virjinya eyaletinde, diğer üçü ise Havai adalarında bulunuyordu.

Amerika'nın son bir ay içinde Basra Körfezi'ne gönderdiği savaş gemileriyle, Amerika'nın bu bölgede bulunan gemi sayısı 40'ı aştı. Birleşik Amerika, Viyetnam savaşından bu yana ilk kez Basra Körfezi'nde bu denli büyük bir askeri güç biraraya getirmiş bulunuyor.

Birleşik Amerika hükümetinin bir sözcüsü geçtiğimiz günlerde Vaşington'da düzenlediği basın toplantısında, Basra Körfezi'nde barışın sağlanması durumunda dahi savaş gemilerinin bölgeden çekilmeyeceğini açıklamıştı.

--- İspanya'da yayınlanan "El Pais" gazetesi, hükümetin, İspanya'da bulunan Amerikan üslerine ilişkin anlaşmayı feshetmek istediğini bildirdi. Aynı gazeteğe göre Amerika, iki ülke arasında ~~ülster~~ yapılmakta olan üslere ilişkin görüşmelerde, Amerika'nın İspanya'daki askeri gücünün azaltılması ~~önerisi~~ isteğini ~~reddetti~~.

1953 yılında Franko diktatörlüğü döneminde ~~imzalan~~ Amerika ile İspanya arasında imzalanmış olan "Dostluk, Savunma ve İşbirliği Anlaşması"nın geçerliliği 1988 Mayıs ayında sona eriyor. Söz konusu anlaşma bu tarihten altı ay önce feshedilmezse otomatik olarak uzayacak. İspanya hükümeti bu nedenle anlaşmayı 14 Kasım'da feshetmek istiyor. İki ülke arasındaki görüşmeler 1986 Temmuz ayından başladı.

Varolan anlaşma gereği İspanya'da ~~var olan~~ Amerika'ya ait dört üs
ve 9 teriste 12.500 asker bulunuyor

lanmasına önemli bir katkıda bulunulmuş olacağını vurguladı.

Sağduyunun ve gerçekçiliğin egemen olması için çaba harcadıklarını belirten Erih Honeker, silahsızlanma konusunun iki ülke arasında düzenli olarak görüşülmesini önerdi.

Federal Almanya Başbakanı Helmut Kohl, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesinden memnurluk duyduğunu söyledi. Helmut Kohl, Federal Almanya hükümetinin, Alman ulusunun birliğini kabul ettiğini ve varolan ayrılığın giderilmesinden yana yana olduğunu açıkladı.

--- Şili'de askerîcumta Sosyalist Parti eski senatörü Erih Şanke'y, sınır dışı etti. Sosyalist Parti eski senatörü, polis gözetiminde sınırdan Arjantin'e gönderildi. Yasaklı politikacı birkaçgün önce ülkesine dönmüş ve Pazartegününde tutuklanmıştır. Cumartesi günü Santiago'da toplanan parlamenterler konferansına katılmıştı. Sena-
tör Şanke bu toplantının ardından polis tarafından tutuklandı gözaltı na alındı.

Santiago'da yapılan 20'nin üzerinde ülkeden parlamenterlerin katıldığı toplantıda Pinoşe rejimi temel insan haklarını çiğnemekle suçlandı. Toplantıdan sonra yapılan ortak açıklamada 14 yıllık diktatörlük boyunca Şili'de ölüm ve işkencelerin günlük olaylar durumuna geldiği belirtildi.

Toplantıya katılan Amerikalı parlamenter Brus Merison, Pinoşe cuntasına ekonomik yaptırım uygulanması çağrısında bulundu.

--- Filipinler'de 28 Ağustos'ta darbe girişimini başlatmak için
--- Filipinler'de Senato'ya bağlı Savunma Komisyonu, 28 Ağustos
darbe girişimini soruşturmaya başladı. Savunma Bakanı komisyonda
yaptığı konuşmada, Amerikan İstihbarat Örgütü Si ay ey'in, darbe
girişiminde parmağı olup olmadığının, varsa nasıl olduğunun ortaya
çıkarılması gerektiğini söyledi.

Filipinler televizyonu, darbecilerin lideri Albay Honasan ile
öteki liderlerin bulundukları kamptan "Puma" tipi bir helikopterle
kaçtıklarını bildirmişti. "Puma" tipi helikopterler Filipinler'de
yalnızca iki Amerikan üsünde bulunuyor.

--- Dördüncü Filistin Konferansı 110 hükümetler dışı örgütün katılımıyla Cenevre'de başladı. Filistin Kurtuluş Örgütü Yürütme Komitesi Başkanı Yaser Arafat yaptığı konuşmada, Orta Doğu Barış Konferansı'nın toplanması yolunda yapılan tüm girişimleri desteklediğini söyledi. Birleşmiş Milletler Genel Sekreter Yardımcısı Diego Kordovez de, İsrail'i Orta Doğu Barış Konferansını engellemeye çağırdı.

Üç gün sürecek olan toplantıda İsrail'in hafta sonunda Filistin mülteci kamplarına yaptığı, ~~saldırı~~ saldırı 46 kişinin ölümüne yol açan saldırı şiddetle kınandı.

Bu arada İsrail Komünist Partisi Genel Sekreter Yardımcısı Teyfik Tubi de, Demokratik Çadaş Cephe adına İsrail'in barbarca saldırısını kınadı.

--- Arjantin'de hafta sonunda yapılan parlamento ve yerel seçimlerde iktidardaki "Radikal Vatandaş Birliği Partisi" ey kaybına uğradı. Başbakan Alfonsin'in ^{soyut}partisi oyların yüzde 37'sini alırken, peroncu Adalet Partisi ~~aykırı~~ yüzde 41'ini aldı.

Başbakan Alfonsin'in partisi seçimlerde 15 milletvekili kaybederek, parlamentodaki ^{salt}çoğunluğunu yitirdi. Arjantin'deki seçim sistemine göre parlamentodaki milletvekillерinin yarısı iki yılda bir yapılan seçimlerde yenileniyor.

--- Güney Kore'nin liman kenti Ulsan'da 10 bin tersane işçisi oturma grevi yaptılar. Ülkenin en büyük tersanesinde grevde bulunan işçiler oturma greviyle, işverenin lokavt kararını ve 31 sendikacını tutuklanmasını protesto ettiler.

Seul'de gösteri yaparak Öte yandan binlerce öğrenci, /arkadaşlarının poliste ~~xxxxxx~~ sorgusu sırasında öldürülmesini protesto ettiler.

--- Arnavutluk Dışışleri Bakan Yardımcısı Sokrat Plaka, ~~Atina'ya~~
~~gittir~~ ülkesi ile Yunanistan arasındaki sorunlarx üzerine görüşme-
lerde bulunmak üzere Atina'ya gitti. Yunanistan Dışışleri Bakan
Yardımcısı Papulias, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesinden
memnurluk duyduğunu açıkladı. ~~Yunanistan Dışışleri Bakan Yardımcısı~~
iki ülke arasında,
Papulias, Yunanistan'ın, 1940 yılından bu yana ~~varak~~ süregelen iki
ettiğini hatırlatarak, bu kararın
savaş durumunu kaldırdığını ilan etmesinin, ilişkilerin ~~geliş~~ düzel-
mesine yardımcı olacağını söyledi.

Arnavutluk Dışışleri Bakan Yardımcısı'nın Yunanistan'ı ziyareti
savaş durumunun ilanından bu yana gerçekleşen ilk resmi ziyaret ~~oluyor~~
oluyor.

--- Afganistan ile Pakistan arasındaki Birleşmiş Milletler çerçevesindeki görüşmelerin yeni bir turu Genevre'de başladı. Dışışleri bakanları düzeyinde yapılan görüşmelere Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yardımcısı Diego Kordobez de katılıyor.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU

--- Demokratik Almanya Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı ve Alman-
ya Sasyalist Birlik Partisi Genel Sekreteri Erih Honeker'in Federal
Almanya'yı ziyareti sürüyor. Erih Honeker ziyaretinin ilk gününde
yaptığı konuşmada Demokratik Almanya lideri Erih Honeker ve Fede-
ral Almanya Başbakanı Helmut Kohl yaptıkları konuşmalarda, ülkelerin
arasındaki ilişkilerin derinleştirilmesinden ve
genel olarak doğu ile batı arasındaki diyalogun ve işbirliği-
nin gelişmesinden yana olduklarını açıkladılar.

Erih Honeker konuşmasında, her iki ülkenin, Avrupa'nın nükleer
silahlardan arındırılması ve orta Avrupa'da nükleer silahlardan
arındırılmış bir koridor oluşturulması için gösterecekleri çabanın
önemine değindi ve bu yapıldığı takdirde istikrarlı bir barışın sağ-

--- Libya Haber Ajansı'nın bildirdiğine göre, Libya savaş uçakları
Çad'ın başkenti ^{Enica} Njamena/ve Abehe yakınlarındaki ~~askeri üslerine~~ hava üssüne
saldırdı. Yine aynı haber ajansına göre Amerikan ve İsrail uçakları
uzun zamandır bu ~~ülelerdeki~~ hava alanlarına askeri araç getiriyorlar.

Saldırı sırasında Libya uçaklarına Amerikan ve Fransız yapısı
roketlerle karşılık verildi. ve bir Libya uçağı isabet aldı.

TKP'nin Sesi

Yorum

8.9.87/K.

Bizim Radyo

"Referandum'un ardından"

Anayasanın geçici dördüncü maddesinin kaldırılıp kaldırılmaması konusunda yapılan 6 Eylül referandum'u artık geride kaldı. Halkın çoğunluğu siyasi yasakların kaldırılması yönünde oy kullandı. Şimdi ~~üzzerlerindeki~~ yasaklılıkları son bulan po itikacıların, kendilerini desteklemekte olan partilerin başına ne zaman, nasıl geçecekleri konuşuluyor. Kasım ayında yapılması öngörülen seçimler üzerine, ~~özakırxn~~ tahminlerde bulunuluyor.

~~Bunların hiçbirini, Referandum geride kaldırxanax~~

Bunların hiçbirisi ~~referandum~~ Türkiye ~~kat~~ toplumunun gelişiminde ~~kuşkusuz~~ önemli bir dönemeci ifade eden 6 Eylül referandum'unun ^{yoktu} üzerinde konuşulmasını , sonuçlarının değerlendirilmesini

hıs

engellememelidir. Çünkü ancak böylesi ~~soğukkanlı~~ değerlendirmeler temelinde geleceği görebiliriz, ayak bastığımızı zemini tanıyabiliriz.

Yapılan değerlendirmeler sırasında, ~~ev~~ sandıktan çıkan evet oyları ile hayır ~~oy~~ oylarının sayısı, ^{bunların} arasındaki oran ~~arasındaki~~ elbette ~~belirli~~ tartışılacak, belli sonuçlar çıkarılacaktır. Ancak bu tartışmaların, değerlendirmelerin hiçbirisi şu gerçeği ~~ört~~temez, örtmemelidir: Türkiye halkının çoğunluğu, siyasi yasakların kaldırılması yönünde, 12 Eylül rejiminin temel uygulamalarından birine karşı ^{birçok bakımdan} oy kullanmıştır. Türkiye artık, ^{(6 Eylül öncesinin Türkiye'si değil-} dir, ~~olamaz~~.

Sandık başında ~~yasakların~~ kalx evet oyu kullanan yurttaşların çok çeşitli, değişik amaçları olduğu muhakkaktır. ~~Bundan daha doğal~~ ~~hişey de~~ ~~olamaz~~. Yurttaşların bir bölümü, 1982 ~~anayasasına~~,

anayasasının bütünü karşı, tüm yasakların kaldırılması amacıyla,
acı çektiği
bir bölümü, Özal hükümetinin uygulamalarından ~~ayrıştığı~~ bir
~~veya~~ evet oyu kullanmıştır.
an önce kurtulabilmek ümidiyle, Kimileri ise, sevdikleri, benimsedik
leri yasaklı liderlerini tekrar partilerinin başlarında görm

↳ Kimileri, sadece sevdikleri, benimsedikleri yasaklı liderleri tekrar
partilerinin başında görmek istediği için, kimileri ise, siyasi
görüşleri ne olursa olsun, yurttaşlara keyfi cezalar verilemeyeceği,
~~insan~~ temel insan haklarından mahrum bırakılamayacağı bilinciyle
evet oyu kullanmışlardır. Bütün bunların ~~toplanması~~ tek bin kanalda
Özal hükümetine
toplanmış, halkın çoğunluğu 12 Eylül'e, ve uygulamalarına dur demeye
başlamıştır. İnsan haklarını oylama konusu yapmak isteyenlere,
demokrasiye aykırı yasakların ardında sığınarak iktidarlarını
sürdürmeyi amaçlayanlara, Türkiye toplumu iyi bir ders vermiştir.

Öte yandan hayırsoyu kullanan yurttaşların, demokrasiye karşı olduk-
~~ları~~ ^{ya da} ~~Özal'ı~~ , uygulamalarını destekledikleri, ~~şarlatan~~
~~zihniyeti~~ ^{zihniyeti} destekledikleri şeklinde ^{bir} yorum ~~taah~~
için de hiçbir neden yoktur. ^{Antidemokratik} ortam, ~~Özal'ın~~ devlet
radyo ve televizyonunun tek başına, alabildiğine ~~kullanması~~ istis-
mar etmesi, şantaja ve tehdite, 12 Eylül öncesi korkutmacasına
başvurması, ~~hükümetin~~ ^{gizli} gözönüne alınması, işte bütün bunlar,
sandıktan çıkan hayırsoylarının değerlendirilmesinde gözönüne
alınması gereken önemli etmenlerdir.

Referandum'dan çıkan sonuç, ^{asıl anlamı} referandum kampanyasında sırasında
Türkiye toplumunda yaşanan süreçlerle birlikte ~~anlaşılabilir~~ ^{ele alınabilir} ~~olduğu~~ ^{asıl anlamını} kazanmaktadır.
Referandum kampanyası süreci ^{boyunca} sayesinde, toplumun demokrasi bilincinin gelişip güçlenmesi,
temel, vazgeçilmez, insan hakları'nın, demokrasi, ~~hak~~ hukuk, adalet

kavramlarının tartışılması, başlı başına bir kazanımdır. Öte yandan çok değişik güçler arasında, gerek tepede, gerekse tabanda yakınlaşmaların doğması, ~~şimdiye kadar birbirleriyle konuşması~~ bile demokrasi ve insan hakları temelinde diyalogların gelişmesi de olumlu bir gelişme olarak kaydedilmelidir. DYP'den SHP'ye, DSP'den RP'ne, TKP'ne, değişik sol parti ve örgütlere kadar, çok geniş bir siyasi yelpaze; ~~ve~~ bunun yanı sıra, Türk-İş, DİSK, tek tek sendikalar, demokratik örgütler, yurtiçindeki ~~aydınlar, yur~~ ve ~~diğer~~ yurtdışındaki aydınlar ~~akad~~, yasakların kaldırılmasına ~~karşı~~, için evet oyunda birleşmişlerdir. Buna, ülkemizin değişik politik ve sosyal güçleri arasında yeni bir politik kültürün yerleşmesi, ~~uygarca~~ demokrasi için uygarca diyalogun gelişmesi açısından, önemli ^{bir} gelişmeler olarak değerlendirilmelidir. ~~Ancak~~ ~~böyle~~ ~~bir~~ ~~geniş~~ ~~birliktelik~~ ~~ile~~, ~~yasakların kaldırılabilmiş~~ ~~olması~~,

~~Referandum'dan evet oyları~~ halkın çoğunluğunun evet oyu kullanması,
tüm bu olumlu gelişmelerin, ilerletilmesinin hem olanaklı ~~olduğu~~
Referandum sonuçları, ^{yanı} oyların evet oylarının ^{çoğunlukta} ~~gennlikte~~ çıkması, ^{e/mc/}
bunun yanı sıra, ^{yakın} evet oyları ile hayır oyları arasındaki oran ise, tüm bu olumlu
gelişmelerin ilerletilmesinin hem olanaklı, hem de zorunlu olduğunu
ortaya koymaktadır.

Türkiye toplumu demokrasi istemektedir, ne ki, demokrasinin önün-
deki ~~enli~~ engellerin ^{mek} temizlenmesi, Özel hükümetinden, ardındaki
güçlerin baskılarından ve planlarından ~~kurtulması~~, kurtulmak, ~~icin~~
önemli bir güç birikimine ihtiyaç vardır. kolay değildir, kolay
almayacaktır. ~~xxxx~~ için Demokrasiyi kazanmak için, demokrasi
düşmanlarının oyunlarını bozabilmek için, büyük bir güç birikimine
ihtiyaç vardır, ve böylesi bir birikim ancak, ~~küçük, büyük~~ ~~tüm~~
demokrasi isteyen tüm güçlerin birliğinin sağlanması, ile, en ufuk
da olsa hiçbir gücün dışarıda bırakılmaması ile olanaklıdır.

Bu, belki de referandumdan çıkarılması gereken en önemli derstir.

~~Ötisyandan, referandumun artık geçmişte kalanxxx~~

Referandum süreci, başta sol çevreler olmak üzere, herkese şunu da göstermiş olmalıdır. ^{a)}Politika ancak yığınlara götürüldüğü, bunun araç ve olanaklar/ yaratıldığı ve kullanıldığı oranda maddi bir güce dönüşebilir. Yalnızca politik tutum açıklamak, yetmiyor, yetemez. Politik tutumlarımızın maddi güce dönüşebilmesi, toplumda arzulanan olumlu etkiyi yapabilmesi için aktif çaba gereklidir. ~~en geniş anlamıyla konuşursak alırsak~~ Bupakımdan, özellikle sol güçlerin ~~bu kesimi~~ nin yapabileceği herşey yi yaptığı söylenemez.

~~Referandumdan çok açılarından çıkarılacak önemli dersler vardır.~~

~~Halk çoğunluğu demokrasi özlemini ifade etmiştir. Buna dayanarak~~
~~ikertemek,~~

Oysa, bizzat referandum süreci ve sandıktan ^{erke}sonuç göstermektedir ki, sol güçlerin aktif katılımı ~~olmaz~~ olmaksızın, toplumda demokrasi bilincinin yükseltilmesi, demokrasi mücadelesinin güçlendirilmesi, halkın özlemlerinin saptırılmaz hedeflere yöneltilmesi olanaksızdır.

~~Sonuç olarak~~

~~Bunun bilinciyle, önümüzde uzanan kurtk dönemde, demo rasi güçle-
rinin en geniş birliğinin s~~

Bunun bilinciyle, önümüzde uzanan kritik dönemde, referandumun olumlu kazanımlarını ~~koruyup~~ pekiştirmek, ^{ve} geliştirmek, ^{için} ~~Özal hükümeti~~ demokrasinin önüne dikilen Özal hükümetinden kurtulmak ~~demokrasiyi kazanmak için, en geniş güçlerin birliği~~

için, en geniş güçlerin birliğini sağlama yolundan kararlılıkla yürümeliyiz.

1917 Şubat devriminden sonra Rusya'da bir yanda Sovyetlerin diğer yanda ise Geçici Hükümet'in oluşturduğu ikili bir iktidar gündeme geldi. Petrogradlı bolşevik Vinogradov anılarında o dönemi şöyle anlatıyor:

"LENİN YURDA DÖNÜYOR."

Petrogradlı işçiler bu haberi Lenin'in kardeşi Mariya Ulyanova'dan öğrendiler. Lenin'i ve bir grup bolşeviki siyasi göçmenlikten yurda getiren trenin Finlandiya garına varmasına yaklaşık 12 saat var. Lenin'in dönüşünün önemi herkesçe kavranmalı. Bunun için onu değerli bir mitingle kargılama kararı aldı Merkez Komitesi. Ancak zaman kısa. Üstelik o gün (3 Nisan) işgünü değil. Birkaç saat içinde Petrograd'ın tüm proleter semtlerini gezip haber

SOVYET ÜLKESİ - SOVYET YAŞAMI

18. Program (8 Eylül 1987)

İyi günler değerli dinleyicilerimiz. Bugünden başlamak üzere Ekim devriminin 70. yıldönümü tarihine dek yayınlanacak her programımızda sizlere Ekim devriminin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi döneminde yaşanmış bir anıyı aktaracağız. Az sonra size eski bir bolşevik olan Vinogradov'un lenin'in 1917 Nisan'ında yurda dönmesiyle ilgili bir anısını sunacağız. "Sovyet basınından" köşemizde SSCB Toplumsal Bilimler Akademisi Rektörü Krasin ile yapılmış bir söyleşi var. "Sorular-cevaplar" köşesinde ise Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ni ele alacağız.

vermek gerekiyor. Üyeler ve aktivistler ya evlerinde ya da görevleri gereği şehrin çeşitli yerlerindeler. Viborsk bölgesi işçileri olan bizler olaydan ilk haberdar olanlar arasındayız. Hemen daha fazla işçinin haberdar edilmesi için görev dağılımı yapıp harekete geçiyoruz.

Lenin'i ilk defa çalıştığım fabrikadaki yağlı parti üyesi Mihail Arsenyev'den duymuştum. O bana 1905'de menşevik ve likidatörlere karşı mücadelede partinin yılmaz gücü olarak Lenin'in portresini çizmişti. Daha sonra 1915'de Viborsk parti semt komitesine seçildiğinde artık pratik çalışma içinde parti dökümanları ve Marksist-Leninist edebiyat sayesinde Lenin'le daha yakından

Tanıştım. Ancak onu hiç görmemiştim. İşte bu duygular, birkaç saat sonra onu görecektim, sesini işitecek olmak beni olağanüstü heyecanlandırıyordu.

Saat 19'a doğru Finlandiya garının önündeki alan dolmaya başlamıştı. İşçi birlikleri, Baltık Filosu denizcileri, askerler, pankartlar, bildiriler alanı kaplamıştı. Lenin'in ^{treninin} ~~yanacağı~~ peronu silahlı kızıl birlikler, askerler ve denizciler sardı. Onların hemen arkasında ise kadın işçilerin başörtüleri görülmüyordu. Herkes gözlerini trenin geleceği yöne çevirmiş karanlığı delip Lenin'i getirecek treni bir an önce görmek istiyor. Ama tren gecikiyor... İşte trenin sesi. Herkes karanlığın içinde Lenin'i seçmeye çalışı-

yor. Vagondan perona kısa boylu biri iniyor. Önce birkaç adım ile-
ri gidip duruyor ve yoldaşlarını bekliyor. L E N İ N. Yürekler
hızlanarak atmaya başlıyor. Bütün gözümüzle onu biraz daha yakın-
dan görebilmek için hareketleniyoruz. Şimdi karşımdayım. Foto-
graflarda gördüğüm kadarıyla tanıyorum. Üç saat sonra ise konu-
şma imkanı buluyorum. Vladimir İliç. Hadejda Konstantinovna ve bir
kaç kişi daha gardan çıkıyor. Garın önündeki meydana İliç halka
seslendi. Lenin'in attığı "Yaşasın sosyalist devrim" sloganı bur-
juvazi için ölüm fermanı anlamı taşıyordu.

Merkez Komitesi Lenin'le karşılaşma ve sohbet için bir top-
lantı düzenlemişti. Ben de davet edildim. Biz toplantıya giderken,

toplantının Lenin'in Rusya'ya dönüşünün gerefine bir toplantı olacağını düşünürken, Lenin'le karşılaşır karşılaşmaz yakıldığımızı anladık. O çoktan devrimin koterılması için kolları sıvamıştı. Hemen pratik çalışmalarla ilgili sorular sormaya başladı. Şubat devrimiyle kazandıklarımız, menşeviklerin durumu, fabrikadaki çalışmalarımız vs.

Biz yanından ayrıldıktan kısa bir süre sonra Lenin Petrogradlı bolşevikler önünde ünlü Nisan Tezleri'ni açıkladı.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Değerli dinleyiciler bugünkü "Sorular-Cevaplar" köşemizin konusu Ekonomik Yardımlaşma Konseyi. İlk sorumuz şöyle:

-Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin ilke ve amaçlarından bahseder mi
siniz?

-1949 yılında kurulan konsey Avrupa, Asya ve Latin Amerika'dan on
sosyalist ülkeyi birleştirmektedir. Amaçları arasında şunları sayabil
riz: Sosyalist ekonominin bütünleşmesini geliştirmek, Bilimsel-teknik
ilerlemeyi hızlandırmak, Üye ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyleri
nin eşitlenmesine yardımcı olmak vd. Bu örgütün ilkeleri, üye devletl
rin egemenliğine, bağımsızlığına ve ulusal çıkarlarına saygı, içişler
karışmama, tam eşitlik, karşılıklı yarar ve dostça yardımlaşmadır. An
ilke gönüllülük ve işbirliğinde eşit haklara bağlılıktır. Örneğin kon

sey çerçevesinde kurulmuş olan Ekonomik İşbirliği Bankası'na yapılan yatırımın % 38'ine sahip Sovyetler Birliği ile, % 1'ine sahip Moğolistan aynı haklara sahip olduğu gibi, bankanın yönetim kurulunda da birer oya sahiptirler. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi açık bir örgüttür, yani bu örgütün tüzüğünde yer alan ilke ve amaçları kabul eden her ülke üye olabilir. 1964 yılından itibaren konsey organlarına özel bir anlaşma uyarınca Yugoslavya da katılmaktadır. Afganistan, Demokratik Yemen, Angola, Mozambik, Nikaragua, Etopya gibi ülkeler konsey çalışmalarına gözlemci olarak katılıyorlar. Konseyin 60'dan fazla uluslararası örgütlerle ve 100'den fazla gelişmekte olan ülke ile ilişkisi vardır.

-Konsey üyesi ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeylerinin eşitlen-

mesi hedefinden sözettiniz. Bunu biraz daha açıklarmısınız?

-Sosyalist topluluk kapitalizmden miras kalan dengesiz ekonomik gelişmenin kalıntılarını yoketmeye uğraşmaktadır. Sosyalist Avrupa ülkeleri arasında bu konuda hissedilir bir yakınlaşma sağlanmış olsa da, önemli farklılıklar hala söz konusudur. Örneğin kişi başına düşen ulusal gelir konusunda gelişmiş sosyalist ülke olan Demokratik Almanya ve Çekoslovakya ile daha az gelişmiş olan Macaristan arasındaki fark 5:1 oranındadır. Ekonominin yoğunlaştırılması açısından Demokratik Almanya ön sıralarda yer almaktadır. Tarım alanında ise Macaristan, Bulgaristan ve Çekoslovakya üstün başarılar elde ediyorlar. Bugün Çekoslovakya temel tarım ürünlerini tümüyle kendi karşılayabilmektedir. Ancak Sovyet-

ler Birliği de dahil bir dizi konsey üyesi ülke halkın tarım ürünlerine olan talebini henüz tümüyle karşılayamamaktadır. Bu konuda temel sorunlardan biri de Küba, Vietnam ve Moğolistan'ın ekonomik gelişmelerini hızlandırmaktır. Bu ülkelere diğler sosyalist ülkeler ortaklaşa yardım etmekte, Ortak yatırımlarda bulunmaktadırlar. Sosyalist ülkeler arasında bilimsel-teknik belgelerin değış-tokuşu karşılıksız yapılmaktadır. Örneğın savaş sonrası Çekoslovakya'da 300 dolayında işletme Sovyetler Birliği'nden karşılıksız olarak alınan bilimsel-teknik belgeler temelinde kurulmuştı. Bu enternasyonalist yardımı unutmayan Çekoslovak komünistleri Küba, Vietnam ve Moğolistan'ın kalkındırılması için kendi deney ve olanaklarını bu ülkelere aktarmaktan kaçınmıyorlar.

Bugün yardımlaşma yalnızca ileri teknoloji ve bilgilerin aktarılması ile sınırlı kalmıyor, ayrıca ihtiyacı olan ülkeye kredi verilmekte, donatım sağlanmakta, uzmanlar gönderilmektedir.

4 -Konsey üyesi ülkelerin işbirliği alanındaki son durum nasıldır?

5 -1985'de kabul edilen konsey üyesi ülkeler arasında 2000 yılına kadar gerçekleştirilecek olan Bilimsel-Teknik İlerlemeye İlişkin Kompleks Program, işbirliğinin öncelikli yönlerinin realizasyonu için örgütleyici bir araç rolü oynayacaktır. Bu programın gerçekleşmesi aynı zamanda enerji ve gıda maddeleri gibi sorunların kesin çözümünü de olanaklı kılacaktır. Konsey üyesi ülkeler, dünyada tamamıyla kendi öz kaynaklarına dayanarak enerji sorununu çözebilecek tek ekonomik bölgedir. Bilindiği

gibi Sovyetler Birliği sosyalist ortaklarının petrol, gaz ve elektrik enerjisi alanındaki gereksinimlerini karşılamaktadır. Avrupa'yı büyük bir petrol-gaz boru şebekesi bağlamaktadır. Konsey çerçevesi içinde devletlerarası enerji değiş-tokuşunu sağlayan ve elektrik yükünü düzenleyen , merkezi Prag'da bulunan ortak bir elektrik enerjisi sistemi faaliyet halindedir. Nükleer enerji tesislerinin yapımı için ortaklaşa hazırlanan büyük bir program gerçekleştiriliyor. şimdiki atom elektrik santrallerinin toplam gücünün yaklaşık 4 kat arttırılması öngörölmöyör.

Konsey üyesi sosyalist ölkeler ekonomik kalkınma alanında büyük başarılar elde ettiler. Bu ölkelerde 1950-1984 arasında sanayi üretimi 14 kez, ulusal gelir 9,1 kez artmıştır. Konseyin 10 üyesi dünya sanayi

ürününün üçte birini üretiyor. Ancak son dönemlerde konsey üyesi ülkelerin gelişme tempolarında bir duraksama gözlenmektedir. Bu nedenle entansif üretim konsey üyesi ülkelerin bütünleşme stratejilerinde baş yeri almaktadır. Burada ise söz konusu olan bilimsel-teknik devrimin hızlandırılması, çağdaş makina üretiminin geliştirilmesidir. Sovyetler Birliği'nde başlatılan yenilenme süreci konsey üyesi ülkeler arasındaki işbirliğini de derinden etkilemektedir. Konsey çerçevesinde karşılıklı işbölümü yapısında önemli düzenlemelere gidilmektedir. Savaş sonrası dönem boyunca işbölümünü genellikle sektörler arası işbirliği biçimleri belirlemekteydi. Şimdi ise, sektöriçi, özellikle makina yapımında üretimin kooperasyonuna daha da hız verilmektedir. Sanayi ile dış ticaret

arasındaki kopukluğa son verilmekte, işletmelerin dış pazarlara açılmasını teşvik mekanizması yenilenmektedir. Bir dizi sosyalist ülkede faaliyet gösteren ortak işletmeler kurulmakta, ikili ve çok yönlü ilişkiler geliştirilmektedir. Son dönemlerde sosyalist ülkelerde yerleşmekte olan yenilenme ve üretimin entansifikasyonu stratejisi sonuçlarını vermekte, kalkınma tempoları artmaktadır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI